

นักวิจัย มข. ‘พัฒนาระบบฟาร์มปลานิล’

การศึกษา
สู่เศรษฐกิจ

ลดต้นทุนเกษตรกร

“**ก**ารพัฒนาระบบการจัดการฟาร์มปลานิล” หรือการเลี้ยงปลาแบบบูรณาการ เป็นผลงานการศึกษานักวิจัยของ รศ.ดร.เพ็ญพรรณ ศรีสกุลเดี่ยว อาจารย์ประจำภาควิชาประมง คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น (มข.) จุดเด่นของผลงานวิจัยเรื่องนี้เป็นการนำเอาภูมิปัญญาของเกษตรกรมาปรับใช้ ผสานกับองค์ความรู้สมัยใหม่และสามารถช่วยให้เกษตรกรลดต้นทุนการเลี้ยง รวมถึงช่วยจัดระบบฟาร์มได้เป็นอย่างดี โดยได้นำไปทดลองกับเกษตรกร 3 คนใน อ.น้ำพอง จ.ขอนแก่น “ลุงทองนาค สีเคนา” หนึ่งในเกษตรกรผู้เลี้ยงปลานิลในบ่อดินที่เข้า

ร่วมโครงการวิจัย บอกว่า ในช่วงที่ผ่านมามีเกษตรกรผู้เลี้ยงปลานิลในบ่อดินจำนวนมาก ทำให้ไม่สามารถเลี้ยงได้ต่อเนื่องได้ พอมารู้อีกกับทีมงานวิจัยของ รศ.ดร.เพ็ญพรรณ ได้รับคำแนะนำให้ทดลองเอาน้ำกากส่า ของเหลือใช้จากการผลิตเหล้าหรือสารปรับปรุงดิน เพราะน้ำกากส่ามีสารสำคัญที่เป็นคุณสมบัติของปุ๋ย โดยให้น้ำกากส่ามาเลี้ยงปลานิลแทนมูลไก่เสริมด้วยอาหารในท้องถิ่นที่สามารถหาได้ เช่น ข้าวเหนียวผสมกับรำ บั๊นให้เป็นก้อนกลมๆ เพื่อให้สะดวกเวลาโยนให้ปลา กิน การนำฟางข้าวมากองไว้ข้างๆ บ่อเพื่อให้ปลามาตอดกินและการปักไม้ลงไปในบ่อเพื่อสร้างแหล่งอาหารธรรมชาตินั้นคือ แพลงตอน

ในการแก้ปัญหาให้กับเกษตรกรผู้เลี้ยงปลานิลในบ่อดิน ได้ผลผลิตเป็นที่น่าพอใจ สัดส่วนการเลี้ยงและขนาดตัวของปลา ก็ใกล้เคียงเคียงกับที่เลี้ยงด้วยอาหารเม็ด ทั้งที่ในระยะ 8 เดือนแรกของการเลี้ยงใช้น้ำกากส่าอย่างเดียว มีการเสริมอาหารเม็ดในระยะ 4 เดือนสุดท้ายของการเลี้ยง

รศ.ดร.เพ็ญพรรณ ศรีสกุลเดี่ยว

ทำให้มีต้นทุนค่าอาหารในการเลี้ยงปลา 1 กิโลกรัมเพียง 4-10 บาทเท่านั้น

“**ป**้าอรพิน อุบลบาล” เจ้าของกระชังปลาริมลำน้ำพอง ที่ประสบปัญหาปลาตายในหน้าฝน ปลาติดพยาธิภายนอก เป็นเกษตรกรอีกคนหนึ่งที่เข้าร่วมโครงการ โดย รศ.ดร.เพ็ญพรรณได้ให้คำแนะนำว่า “การเลี้ยงปลานิลในกระชัง มักจะเจอปัญหาในช่วงการเอาลูกปลาลงกระชังใหม่ๆ ซึ่งพบว่าจะมีโรคพยาธิภายนอก เช่น เห็บกระชัง ปลิงใส วิธีการแก้ปัญหาเบื้องต้น ทีมนักวิจัยแนะนำให้

เกษตรกรห่อต่างทับทิม โดยรวบรวมกระชังเข้ามาบริเวณหนึ่ง และเอาต่างทับทิมเทลงไปเพื่อฆ่าเชื้อให้ปลา และอีกวิธีหนึ่งคือใช้กระเทียม ประมาณ 1 ชีดผสมในอาหารประมาณ 5 กิโลกรัม ใช้เลี้ยงในช่วง 1 เดือนแรกก็จะสามารถช่วยได้

นอกจากนี้ รศ.ดร.เพ็ญพรรณยังได้พัฒนาอุปกรณ์ให้อาหารปลาเพื่อป้องกันอาหารลอยออกนอกกระชัง ซึ่งอุปกรณ์ชิ้นนี้ทำมาจากขวดน้ำดื่มที่มีอยู่ทั่วไป เพียงแค่ตัดด้านล่างขวดออกแล้วเย็บตะแกรงพลาสติกแข็งเข้ามาแทน ทำท่อนไว้รอบทั้ง 4 ด้าน และเอาเชือกร้อยไว้กับขอบกระชังป้องกันขวดล้ม จากนั้นก็เอาอาหารมาเทใส่ขวด ปลานิลก็จะมากิน สามารถประหยัดค่าอาหารได้อีกทางหนึ่ง”

นี่เป็นเพียงส่วนหนึ่งของการพัฒนาระบบฟาร์มปลานิล หากท่านใดสนใจวิธีการพัฒนาระบบการจัดการฟาร์มปลานิลหรือการเลี้ยงปลาแบบบูรณาการสามารถสอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่เบอร์โทรศัพท์ 08-4402-1658 ในวันเวลาราชการ